

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.
V administraciji prejemati velja:
Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnilstvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 187.

V Ljubljani, v petek 19. avgusta 1898.

Letnik XXVI.

Leonova družba.

Ne more se reči, da bi bili Slovenci kaj posebnosti od drugih narodov. Tega menda tudi nobeden ne trdi. Tiste konture, ki jih ima življenje drugod, kaže tudi pri nas, samo da smo mi še na slabšem, ker smo majhni, drobni, suhi... Časih se celo zdi, da se še navlašč delamo manjše. Politika nam razjeda moči — in sicer večinoma najnižje vrste politika — zakotna, gostilniška, kurjevaška. Naši časopisi so najboljši dokaz za to. Duševno delo, ki je predstavljajo, se dviguje malo nad ničljo. A še to, kar se podaja, je združeno s težavami. Vse jadikuje: stavec, urednik in bralec in vsak ima vzrokov za to. Majhni smo, da se nas Bog usmili!

Če hočemo vzdržati sebe, bi morali upravljal svojega malega števila biti boljši od drugih. In zato je samo jedna pomoč: — več umstvenega dela, več smisla za znanstveno življenje!

O talentih se pri nas rado govori. Bahamo se z njimi več, nego je prav. Pozabljamo pa, da talent brez marljivega vednostnega [delovanja] ni družega, nego svitla luč v prazni sobi. Stene se jasno, v določenih črtah gledajo v njo, a družega nič; vsebine manjka. Naslov »izobraženca« prav nič ne pomaga. Ko prenehajo študije, usahne umstveni studenec in namesto tečne duševne hrane se vživa samo lahno, zvihrano, po največ slabo tendencijsko časnikarsko blago. To ni nič in iz tega tudi ne more biti nič za umstveni napredek.

Skušnja nam potrjuje našo trditev. Nekaj mož — Bog nam jih ohrani — imamo še, ki kot pridne čebelice zbirajo znanstveno gradivo; sem pa tija zagleda kaka vrednostna razprava beli dan. A kedo jo bere! Nekaj marljivejših dijakov in — pri koncu smo. Tako zvano izobraženstvo,

ki se sicer vedno štuli v prvo vrsto, se ponša tako, kot bi se v slovenščini ne dalo učiti.

Tuji vpliv nam tišči vrat, poreče kedo. In lastna nemarnost, pristavljam. Svet pretresajo velikanska vprašanja. Za — to be or not to be — biti ali ne biti — se gre. Materijalistični monizem in duhovno-gmotni duvalizem bijeta boj. Pri nas se pa rešujejo ta vprašanja z žurnalističnim spisjem.

Pa kaj, ko niti sebe ne poznamo; ni odkod smo, ni kam spadamo. Ta vprašanja se stavijo nam, ne pa srcu. Odgovoriti se daše jedino z vedo, ne pa s kako pesmico, če bi bila tudi izjemoma — lepa. Nam so pa pesniki oziroma leposlovci — filozofi, zgodovinarji, starinoslovci in poliliki. In še leposlovcev — nimamo kaj!

Slaba bilanca! Tujec nam očita naše dolge: kulturo, industrijo med nami, češ da je to vse njegovo; to šteje med naša pasiva in trdi, da med aktiva nimamo ničesar zapisati. Ali mu bomo odgovarjali s pesniškimi citati?

Svoje razmišljanje pretrgavamo, ker je vsak sam lahko nadaljuje. Kedor se bo resno pečal s to sila resno stvarjo, pritrđi, da nam je treba drugače.

V Leonovo družbo vabimo! Dajmo tu strniti, kar je načelno jedinih, zraven pa za znanstveno delo sposobnih mož. Dajmo in — kmalu! Letos je dné 5. sept. t. l. občni zbor Leonove družbe. Udje, pridite vsi, da pričnemo krepkejšo v smislu naših svetih dolžnostij! Pridite i drugi! Popoldne je v »Katol. domu« kos »socijalnega pouka«. Dve znanstveni predavanji o temeljnih točkah v socijalnem gibanju sta vsem pristopni. Vzlasti letos, ko se šablonske veselice bolj nego sicer ponujajo, bo dobro delo kaj tacega. Če pojde, — in iti mora —, bo drugič še več in boljše.

S tem uvodom priobčujemo nastopno naznanilo:

Občni zbor Leonove družbe

dné 5. septembra 1898. t. l. ob 10. uri
v kujični dvorani v semenišču.

Dnevni red:

Ogovor predsednikov.

Poročilo tajnikovo.

Poročilo blagajnikovovo.

Slučajnosti.

Posamezni nasveti:

- o izdavanju apologetik — dr. Krek;
- o kulturni in socijalni zgodovini — J. Benkovič;
- o domači stari umetnosti — Viktor Steska;
- o izdanju brošuric — dr. J. Janežič.

Popoldne ob 4. uri

v dvorani »Katoliškega doma«

znanstveni predavanji:

1. O kapitalizmu — dr. Jos. Pavlica.
2. Kako se drobé Marksovi nauki — dr. Krek.

Odbor.

Extra Hungariam non est vita.

Ta stara prislovica velja že od nekaj za Ogersko, pa je ostala značilna za njo tudi še danes, ko je vendar že po celem Evropi društveno življenje precej izjednačeno. Mažari se vsaj kot taki ponšajo, da spadajo med kulturne narode, da pač še več; oni trdijo, da imajo spravljene toliko kulture, da bodo prisiljeni pošiljati jo na istok. Mi smo že večkrat dokazovali, da istok mažarske kulture ne potrebuje, ker mu ne more biti koristna, pač pa škodljiva. Te naše dokaze potrjujejo še posebno najnovejši dogodki v ogerski upravi. Zna se sicer dobro, da se je na Ogerskem od nekaj kralo in varalo, toda kar se je v novjšem času v tem pogledu godilo, to presega že vse meje ter dokazuje, kako slaba in prav

LISTEK.

Nov zločin.

Angleški spisal Mark Twain.

Zadnjih trideset ali štirideset let se je pripetilo v naši deželi nekaj najčudovitejših slučajev blaznosti, ki se sploh omenjajo v zgodovini. Tako n. pr. imamo lep slučaj, ki se je dogodil pred dvaindvajsetimi leti.

Baldwin je kazal že v mladih letih maščevalen, hudoben, prepirljiv značaj. Nekoč je izbil nekemu dečku oko, in čulo se ni od njega niti besedice, s katero bi to kaj obžaloval. Podobne surovosti je često uganjal; naposled je pa storil nekaj resnega. Oglasil se je takoj v mraku pri neki hiši, potrkal je, in ko je prišel gospodar k vratom, ga je ustrelil; — skušal je potem uiti, toda vjeli so ga. Dva dni poprej je namreč zasmeheval škodoželjno hromege ubožca, in tisti mož, nad katerim se je pozneje z morilno kroglo maščeval, ga je vrgel na tla. Tako je to bilo. Pravda je trpela dolgo, meščani so bili razburjeni. Splošno so bili mnenja, da mora dobiti ta

zoprni, hudobni mladič, ki je že toliko hudega napravil, vendar jedenkrat spodobno plačilo. Toda motili so se, Baldwin je bil na duhu holan, ko je storil zločin — na to pač ni mislil nikdo. Kakor je dokazal pravdnik, je postal Baldwin o pol najstih zjutraj, na dan umora, blazen, in blaznost je trajala ravno najst ur in pol. Zato se je končala pravda čisto priprosto, in Baldwin je bil oproščen. Če bi torej sodniki poslušali neumno in razburjeno množico bolj, nego dokazovanje odvetnikovo, bi ubogo, neumno stvarico obsodili tako strašno radi jednega samega pojava blaznosti.

Baldwin je bil prost, in čeravno so bili njegovi sorodniki in prijatelji po vsej pravici besni na meščanstvo radi žaljivih sumničenj in opazk, vendar so to za jedenkrat prezrli in jih niso šli tožit. Baldwinova rodbina je bila jako premožna. Istega Baldwina je pozneje še dvakrat napadla hipna blaznost, in obakrat je moril ljudi, na katere je bil jezen.

In obakrat so bile okoliščine tako obteževalne in umori izvršeni tako brezsrčno in hudobno, da bi bil Baldwin, ko bi ne bil ravno tisti hip blazen, brez najmanjšega dvoma obešen. V jednom

slučaju so bile razmere tako nevarne, da je bilo treba uporabiti ves politični in rodbinski vpliv, da je bil oproščen, splošno pa ni veljalo nič manj, kakor deset tisoč dolarjev.

Nekemu možu je pretel, kakor je bilo znano, že dvanajst let s smrtjo. Ubogi človek je prišel po nesrečnem slučaju ravno tisti hip po temnem drevoredu, ko je Baldwina napala blaznost, — in ustrelil ga je s svinčenkami v hrbet.

Poglejmo slučaj Hacketta iz Pensilvanije. Dvakrat je napadel na cesti nekega mesarja s palico, pa obakrat ga je ta naklestil s pestmi. Hackett je bil ošaben, premožen gospod jako nagle jeze, ki je silno veliko držal na svojo kri in svojo rodbino, in mislil je, da se spodobi njegovemu velikemu bogastvu brezmejno spoštovanje. Dva tedna je vrelo v njem radi sramote, ki mu jo je napravil mesar, potem se je pa oborožil — napala ga je hipna blaznost — odjezdil v mesto, čakal par ur, dokler ni ugledal mesarja, ki je prihajal s svojo ženo, potem se je skril za voglom, in ko je prišla dvojica mimo, je zabodel mesarja z nožem v tilnik, in hipoma je bil ubožec mrtev. Vdova se je oklenila omahajočega trupla in ga položila na tla. Oba sta bila čez in čez krvava.

za prav gnjila je uprava v tej kraljevini. Kar v kratkem času so sledili sleparji jeden za drugim ter pobrali ogromne svote na kvar državi. Za poštnim činovnikom Totom, ki je odnesel 86.000 goldinarjev, se prikaže neki Bač, ki je davkarske blagajne popolnoma oplenil; a precej za njim pridejo na dan dela dobrotljivega (!) očeta sirot glasovitega Krivanija, ki je poneveril brez dvoma do pol milijona goldinarjev sirotinskega denarja. A da s tem ne prenehajo sramotni dogodki, se že javlja iz Kološvara, da so tamkaj zasledili zopet novo veliko prevaro v nekeji tovarni za spirit. Gospodar te tovarne je prikratil državni erar za pol milijona goldinarjev pri užitninskem davku. In ta gospodar se je smatral za vrednega, da ga predlože kralju za odlikovanje, kar se je tudi zares zgodilo in je dotični odlikovan z velikim redom. Koliko je pa zraven tega še manjših prevar in poneverjenj, tega vsega nam ne morejo časopisi poročati.

Koliko roganja in upitja nahajaš v nemških in mažarskih listih o prevarah ruskih činovnikov, češ da ni zemlje, kjer bi se toliko kralo in poneverjalo kakor med Rusi. — Vemo, da se nahajajo slabi in nezvesti činovniki med vsemi narodi, toda v tolikem številu jih pa menda vendar nima nobeden narod kolikor ravno mažarski, pa se zategadel le po krivici roga drugim, dočim svojih pregreh noče spoznati. Pezdir vidi v očesu drugega, v svojem pa noče videti niti bruna. Na Ogerskem se pa tudi lahko krade, kakor nikjer drugje, kajti državne oblasti so tako nemarne, da se za take stvari prav malo brigajo. Vzemimo za primer le omenjenega Krivana. To je bil siromašen činovnik, oženil je siromašno devojko ter imel precej neznatno mesečno plačo. In vendar je ta človek živel kot milijonar ter v svojej vili, katero je sezidal s tujimi denarji, neprenehoma gostil. Drugod bi bili vprašali, odkod ima prijatelj toliko denarja, da ga more tako razsipati. Mažari pa še vprašali niso, nego so se dali neprenehoma gostiti. In celo že tedaj, ko se je že nekaj slutilo, ni se nobeden ganil, in goljuf je imel še dosta časa, da si je nabavil potni list za inozemstvo ter utekel. Oblasti začno še le zdaj preiskavo, pa se kmalu dokaže, da je cenjeni gospod blagajnik zapravil denarja na stotisoče, katerih ne bi mogel nikdar povrniti, tudi ko bi ga vjeli.

Taki dogodki so zdaj na Ogerskem že nekaj navadnega; prve dni pišejo in rogozorijo časopisi o tem prav oistro, ali se kmalu vsa stvar poleže in čez nekaj dni se je že vse pozabilo, dokler se ne zgodi zopet kaj novega. In tako hiti Ogerska naprej v svojej pokvarjenosti, pa še zahteva, da bode svojim bližnjim sosedom razširiteljica kulture! Mi se ne čudimo, da se sosedi njeni odločno branijo prijateljstva, ki jim ga ponuja, k večjemu bi ga mogli sprejeti na Srbskem, kjer jih razkralj Milan v marsičem posnema. Sicer pa pošteni narodi balkanski ne potrebujejo zveze tako pokvarjenega naroda. Vsak raje poprej zapre svojo leso, nego da se mu doklatijo taki kulturni vitezi v njegovo deželo. Rada bi to storila tudi Hrvatska, toda to njej ni mogoče, nego mora od teh viteзов sprejemati marsikaj, kar jej ni všeč. Sreča je, da se na Hrvatskem ne najde posne-

Hackett je šaljivo opomnil, da mora kot bivša žena mesarjeva pač ceniti njegov čin, ki ji je pripomogel k temu, da se bode zopet lahko možila, če jo morebiti veseli. Ta opazka in še neka druga napram nekemu prijatelju, da se mu namreč umor neznatnega meščana ne bo štel v zločin, temveč le kot »neumna šala«, — to je dalo dovolj dokaza, da je bil blazen, in Hackett je bil oproščen. Porotniki so se dali sprva prav težko o tem prepričati, ker zatoženec ni bil nikoli poprej blazen in je bil takoj po izvršenem umoru zopet popolnoma razumen; ko je pa jel zagovornik dokazovati, da je bil neki nečak očma Hackettove žene blazen, in ne samo to, temveč je imel tudi nos, ki je bil do pičice podoben Hackettovemu nosu, tedaj je bilo jasno, da je blaznost v Hackettovi rodovini dedna in da jo je tudi Hackett podedoval. Potem ga je sodišče seveda oprostilo. Previdnost je prav dobrotno obdarila Hackettovo rodbino s tem, da jo je — kakor dokazano — obremenila s to boleznijo, kajti sicer bi se Hackett gotovo zibal na vešalih. — Hackett je bil, kakor rečeno, jako bogat.

(Konec sledi.)

movalcev v takih podjetjih; vsaj dozdej je bila zemlja čista takih goljufov; a če se kateri najde, konča se po navadi sam, ker vé, da na Hrvatskem vendar ni tako kakor na Ogerskem. Tukaj se že pazi na poštenje, vendar pa se je bati, da zgubi Hrvatska poleg Ogerske svoje dobro in pošteno ime in ne samo zaupanje v denarnih zadevah.

Skraini čas je zares že, da se ogerske oblasti malo osvestijo ter pokažejo malo več smisla za pošteno društveno življenje. Ni dosta, da se na vse mogoče načine razširjuje mažarska državna ideja, a vse druge društvene kulturne zadeve v nemar puščajo. Na ta način se goji le pogubni narodni šovinizem, dočim se vsi etični uveti za obstanek in razvitek naroda ubijajo. To slabi narod in ga upropaščuje. Zunanji sijaj more sicer za nekaj časa pokriti notranjo gnjilobo, ali ko se le ta zarije pregloboko v narodni život, ne reši ga pogina več nobena reč. Hrvatske rodoljube zategadel zares skrbi, kako bi svoj narod obvarovali takih grdih sleparij, ki se gode na Ogerskem, in kako bi zaprli leso tej hudi kugi, ki preti hrvatskemu narodu čez Dravo. V državnopravnej zvezi z Ogersko ne morejo zabraniti občenja med jednim in drugim narodom, posebno še v novjšem času, ko se tako rado prenašajo mnoge ogerske državne vredbe na Hrvatsko. V tem pogledu morajo biti hrvatski domoljubi vedno na straži, da se ne prikrade s takimi poskusi tudi glasovita mažarska defraudacija, kakoršne hvala Bogu dozdej na Hrvatskem še ni bilo. Tako zlo je treba precej v začetku izkoreniti, a ne dopuščati, da se ugnezdi.

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. avgusta.

Cesarjev rojstveni dan so včeraj praznovali po vseh mestih in deželah širne države. Mnoga mesta so bila na predvečer razsvetljena in okrašena z zastavami. Razne deputacije so pri političnih oblastvih izražale zvestobo, ljubezen in hvaležnost presvetlemu cesarju. Tudi v vnanjih deželah so bile božje službe, katerih so se udeležili zastopniki vladarjev, diplomatje in avstrijske naselbine, tako v Rimu, Berlinu, Sofiji, Bukareštu, Lipskem, Nauheimu, Belgradu in drugod. Posebno slovesno pa so slavili ta zgodovinski dan na Dunaju, kjer so se božje službe udeležili vsi najvišji dostojanstveniki. Kardinal Gruscha je priredil obed, katerega so se udeležili grof Goluchovski, grof Thun, pl. Kallay in drugi ministri, predsednik gospodske zbornice, cesarski namestnik, župan in drugi. Ko je kardinal govoril napitnico cesarju, so pri arzenalu streljali s topovi. Bog ohrani še mnogo let presvetlega cesarja v blagor skupni državi in vsem narodom!

Križa. Vladna glasila modro molče o posvetovanjih v Ištu. Tem zgovornejši pa so mažarski listi. Tako piše »Ors. Hirlap«: Smešno bi bilo, ko bi trdili, da je Banffy v Ištu zmagal nasprotnike. Cesar je naglašal nasproti Banffyju, da ustava na noben način ne sme trpeti. Sicer je pl. Kallay nasproti Banffyju naglašal, da se na noben način ne sme premeniti gospodarska-skupnost države, a cesar se ni še odločil. Banffy se je prepričal, da bi avstrijska vlada rada preklicala jezikovni naredbi, ko bi vedela, kaj naj potem stori s Čehi. Istotako je Banffy uvidel, da bi gospodarska samostojnost Ogerske zadela ob mednarodne ovire, zato je nasvetoval, naj se obravnave za teden dnij odlože. Prihodnji teden se odloči. Danes nismo ničesa zgubili, a tudi ne pridobili. Avstrijska vlada je na vrsti, da najde pot iz zagate. — Vspeh zadnjih posvetovanj v Ištu je vendar ta, da je krona uložila nasprotje med obema vladama, ki sklepata kompromis. Do 24. avg. ni daleč, in slišali bomo, kaj uganejo državniki.

Rusija. Z ozirom na govorice, da odstopi grof Goluchovski, piše »Novoje Vremja«: Z veseljem čujemo vest, da grof Goluchovski ostane v svoji službi. Rusi ga poznamo in vemo, kaj moremo od njega pričakovati in kaj ne. Nam je ljubši grof Goluchovski, nego Kallay, katerega antipatije do Rusije so znane. Pod Goluchovskim utegne dunajska vlada uvideti, da je kralj Milan v Srbiji nevaren.

Knez Imeretinsky, namestnik v Varšavi, je leta 1896 poročal carju, da je narodna zavest med Poljaki še jako živa in bi za slučaj vojske

mogla biti nevarna. Priporočal je gradnje pravoslavnih cerkev, temeljit pouk v poljskem jeziku, ljudske knjižnice in podporo propalim kmetom. Posestva so razkosana, nad 1 $\frac{1}{2}$ milijon kmetov nima posestev. Ustanoviti bi se morale ljudske posojilnice, zabraniti razkosavanje zemljišč in izseljevanje v tuje dežele. Največjo nevoljo pa povzročajo ruski uradniki, ki so povsod podkupljivi in brezozirni.

Špansko-amertška vojska je končana, sedaj se prične pogajanja o mirovnih pogojih. Ta pogajanja pa se težko prične pred 1. oktobrom. Kakor smo sočustvovali s Španci ter jim želeli zmage, istotako moramo obsojati njihovo neumevno malomarnost. Manilo so pustili sovražniku skoraj brez strela, branili so se le proti vstašem. Sicer Amerikanci ne dobé Filipinov v last, vendar je dvomljivo, ali Španci ostanejo gospodarji na teh otokih.

Cerkveni letopis.

Okrožnica papeža Leona XIII. škofom, duhovščini in narodu italijanskemu.

Toda pripetili so se žalostni dogodki, kateri so spremljani z nemiri in prelivanjem krvi nekatere italijanske pokrajine zadeli usodepolno. Nihče ni trpel pri tej žalostni igri večje dušne boli nego Mi.

Toda mislili smo, da bodo tisti, ki vodijo javno življenje, spoznali v izvoru teh uporov in teh bojov mej brati žalostni, a nevarni sad zlobnega semena, ki se je tako bogato in tako dolgo brez kazni raztresalo po celem polotoku; mislili smo, da bodo iz učinkov sklepali na vzroke in poiskali koristij iz dobljenega britkega nauka, da se bodo povrnili h krščanskim temeljem novega družabnega reda, s katerim se morajo narodi prenoviti, ako nočejo propasti, in da bodo dali zopet čast načelom pravičnosti, poštenosti in vere, iz katerih izhaja večinoma tudi gmotno blagostanje narodovo. Misli smo, da bodo vsaj iskali provzročitelje in sokrivce onih uporov med tistimi, ki zamujejo katoliški nauk in ščuvajo duhove z znanostnim in političnim naturalizmom k vsakojaki neredni strasti; pri tistih, ki skrivajo svoje nesramne namene v temi skrivnih zvez in kujejo orožje proti družabnemu redu in varnosti. In v resnici ni manjkalo plemenitih in nepristranskih duhov, tudi v nasprotnem taboru, ki so imeli hvalevredni pogum, da so očitno povedali prave vzroke obžalovanja vrednih neredov.

Toda zelo Nas je iznenadilo in Nas zbolelo, ko smo zvedeli, da so se upali z nespametnim, umetno izmišljenim in slabo prikritim izgovorom javno mnenje premotiti in izvršiti dobro premišljen načrt, neutemeljeno obtožiti katoličane, da so kalili mir, in pripisovati na njik račun uporne izgrede, ki so se godili po nekaterih italijanskih pokrajinah. Naša bolest je bila tem večja, ko so sledila tem obrekovanjem kruta in silovita dejanja, in videli smo, koliko najodličnejših in najkrepkejših katoliških listov je bilo ustanovljenih in zatrtih, župnijskih in škofijskih odborov in društev razpuščenih, nekateri zavodi obsojeni, da ne smejo defovati, drugim zopet se je zapretilo, med temi celo takim, kateri imajo jedino in samo ta namen, da pospešujejo pobožnost med ljudstvom in blagodejno delujejo očitno in zasebno; ko smo videli nedolžna in mnogo zaslužna društva tako mnogoštevilno razpuščena, in v tako kratkih viharjih urah uničeno vztrajno, ljubeznjivo, skromno mnogoletno delo mnogih plemenitih duhov in mnogih velikodušnih src.

S tem nezmernim in grdim postopanjem je nasprotovala javna oblast pred vsem svojim lastnim prejšnjim obljubam. Saj je dolgo časa kazala, da pritrjuje prebivalstvo polotoka njenemu rovaškemu dejanju in da je papežu sovražno, in sedaj kaznuje sama svoje laži; segajoča po izvenrednih sredstvih, da strahuje neštevilna po vsej Italiji razširjena društva, in sicer jedino in samo zato, ker so se kazala zvesta in udana Cerkvi in papeževi stvari.

Toda to postopanje je kršilo prav posebno načela pravičnosti in določbe obstoječih zakonov. Po teh načelih in teh določbah je dovoljeno katoličanom kakor vsem drugim državljanom, da se poslužujejo svobode združevati svoje moči, da pospešujejo moralno in gmotno blagostanje svojega bližnjega in izvršujejo pobožne in verske vaje. Razpustitev toliko blagodejnih katoliških naprav,

ki pri družih narodih vendar mirno in v čisti obstoje, in sicer ne da bi jim dokazali kako krivdo, ne da bi prej kaj preiskovali, brez vsakega dokaza, ki bi mogel dognati, da so se udeležili omenjenih neredov, — to je bila skrajna silovitost.

S tem se je tudi zlasti Nas razžalilo, ki smo ona koristna in miroljubna društva ustanovili in blagoslovili, kakor tudi Vas, častiti bratje, ki ste skrbeli in pospeševali njih razvijanje in čuvali njih pravilno delovanje; Naše varstvo in Vaša čuječnost bi jih morala storiti tem večjega spoštovanja vredna in braniti vsake sumnje.

Zamolčati tudi ne moremo, kako pogubno je to postopanje narodovim koristim, obstanku družabnosti in pravi blaginji Italije. Z zatrtjem onih društev se množi moralna in gmotna beda narodova, katero so skušala ravno ta društva na vse mogoče načine olajšati; državljanska družabnost zgubi mogočno, vzdržujočo moč; kajti že njih organizacija in razširjanje njih načel je tvorilo jez proti prekucijskim socialističnim in anarhističnim naukom; naposled se s tem še bolj poveča razpor mej cerkvijo in državo, kateri je po mnenju vseh od strankarskih strastij še ne obvladanih mož silno poguben Italiji, katere moč, trdnost in jedinstvo on razdvaja.

Dobro vemo, da obdolžujejo katoliška društva tendenc, ki so nasprotne sedanji politični organizaciji italijanski in jih torej smatrajo kot prekucijska. Ta obdolžitev sloni na neki pomoti, katero so ustvarili in katero vzdržujejo sovražniki cerkve in vere, da bi pred javnostjo olepšali nesramni ostracizem, s katerim nameravajo postopati proti imenovanim društvom. Hočemo, da se ta pomota za vselej pojasni.

Italijanski katoličani obsojajo vsled nespremenljivih in znanih principov svoje vere vsako zaroto in upor proti javnim oblastvom, katerim dajejo, kar jim pristojno. Njih dosedanje vedenje, kateremu morejo dati vsi nepristranski častno spričevalo, je porok tudi za prihodnje, in to naj bi zadoščalo, da se jim zagotovi pravičnost in prostost, katero smejo zahtevati vsi mirni državljani.

(Dalje sledi.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. avgusta.

(Osebnost.) Gospod deželni predsednik baron Hein je zopet nastopil kratek dopust ter se odpeljal na Gorenjsko.

(Cesarska slavnost v Krškem.) Slavnostna govora prevzela sta naša poslanca dvorni svetnik Šuklje in dr. Tavčar, in sicer bode prvi govoril pri koncertu, drugi pa pred novo bolnišnico pri odkritju cesarjevega kipa. Popolna vojaška godba svirala bode tudi predvečer 27. t. m. pri mirozovu in v nedeljo zjutraj budnico. Natančnejši vspeled sledi.

(Shod slovenskih velikošolcev in abiturientov.) Poročajo nam: Jutri ob 1/2. uri popoldne bode banket v »Narodnem domu«; pristop je vsakemu prost, kuvert 1 gld., oglasila k banketu se vsprejemajo danes tudi še po serenadi v »Nar. domu«. V nedeljo 21. avgusta opoldne je izlet v Kranj in na Šmarjetno goro, kjer je oskrbljeno za dobro in točno postrežbo. Vabijo se tem potom ljubljanske narodne rodbine, da se v obilnem številu udeleže tega izleta.

(Na Bledu) se je včeraj cesarska slavnost sijajno zvršila. Na predvečer cesarjevega rojstnega dne so bili jezerski bregovi krasno razsvetljeni. Bila je lepa, mirna poletna noč, in jezerska plan podobna črnemu zrcalu, iz katerega so čudovito krasno odsevale razsvetljava vil in neštete lučice, ki so migljale na čolnicah. Včeraj ob 10. uri je bila slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo. Dobro izurjeni domači pevski zbor je s sodelovanjem dveh prijaznih letovičarjev (sopran- in bariton solo) dostojno poveljeval službo božjo. Opazili smo med obilnimi letovičarji tudi več višjih dostojanstvenikov. Vreme na Bledu je sedaj najugodnejše.

(Železnica Vrhnika-Ljubljana) Lokalni ogled gledé dovoznih cest k postajam na Brezovici, v Logu, na Drenovem griču in Vrhniki se bode vršil dne 25. t. m.

(Glasbena Matica.) Opozarjamo na izredni občni zbor Glasbene Matice jutri v soboto zvečer ob 8. uri v društvenih prostorih.

(Pomenljiva brzojavka.) Za tržaške razmere je jako pomenljiva brzojavka, katero je bivši finančni

ravnatelj dr. Schuster odposlal svojemu nasledniku pl. Zimmermannu. Brzojavka se glasi: »Čestitam Vam srčno ob imenovanju. Vaša osebnost je popolno zagotovilo nepristranske uprave, kakor tudi boja proti vsaki korupciji in protekciji, katero poskušajo tudi mogočnejši.« — Jako hvaležni bi bili gospodu, ko bi malo jasneje govoril o tej korupciji in protekciji.

(Pomiloščenje.) Kakor vsako leto je presvetli cesar povodom svojega rojstvenega dne pomilostil 19 kaznjencev v raznih kaznilnicah. V Gradišču je pomiloščen 1, v Mariboru in Kopru po 2, v Begunjah 1.

(Zlati jubilej cesarja Fr. Jožefa) je naslov lični, 63 strani obsežni knjižici, katero je za slovensko mladino sestavil g. I. Dimnik, učitelj v Ljubljani, založil pa I. Giontini. Knjižica, katero krasi več lepih slik, stane 30 kr., po pošti 33 kr.

(Katoliško izobraževalno društvo v Sv. Križu pri Litiji) napravi v nedeljo 21. avgusta popoldne po krščanskem nauku v društveni sobi veselico v proslavo biserne sv. maše papeža Leona XIII. in petdesetletnega vladanja cesarja Franca Jožefa. Vspored: Nagovor predsednika. Petje. Slavnostni govor govori dr. Josip Debevc iz Ljubljane. Petje. Tombola. Prosta zabava. Odbor.

(Strela) je udarila 15. t. m. proti večeru v hišo Sinčeto v Stožicah, župnije Jezica; hiša s hlevom je pogorela. Gospodar in gospodinja sta bila ob času nesreče v Dravljah.

(Štajerske novice.) Mil. knezoškof dr. Napotnik, ki so na birmovanju nekoliko oboleli, so že toliko okrevali, da so mogli darovati na cesarjev god slovesno sv. mašo. Udeležili so se tudi obeda v knežjem dvorcu. — V župniji Sv. Jerneja pri Ločah je padala dne 9. t. m. kakor orehi debela toča in uničila polovico grozdja in drugih pridelkov. Ravno tako je napravila toča silne škode po Kraljevcih in Cogetincih v Slov. Goricah. — Povodom rojstnega dne je pomilostil presvetli cesar v mariborski kaznilnici dva kaznjence. — V Poljčanah je pri občinskih volitvah pogorela stara nemškutarska stranka. Izvoljeni so slovenski svetovalci in županom vrli narodnjak Jožef Detiček. — Občinski zastop v Novi Štifti pri Gornjem Gradu je soglasno sklenil resolucijo za slovensko vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani ter ju poslal dotičnim ministerstvom. — Südmarka ima menda preveč denarja, zopet je namreč podarila dvema učiteljema, jednemu 25, drugemu 50 gld. »za zasluge«.

(Avstrijski Trst.) Tržaški poloficijozni »Mattino« preobrača v svoji 4709. številki razne barve kozle. V tej številki opisuje slavnost v predvečer cesarjevega rojstnega dne na tako diven in poetičen način, gori v tako plamtečih tiradah v označevanju tržaškega navdušenja za habsburško hišo, da mora človek, ki bere samo »Mattinovo« in nobenega družega poročila, misliti, da je Trst najbolj črnožolto mesto v celi Avstriji. Ta hinavski list se drzne trditi, da je bil Trst v predvečer rojstnega dne cesarjevega v eni luči in da je priklopel ljudsko navdušenje do blaznega vrhunca, da se je pela na Corsu cesarska pesem od več tisoč ljudi, ki so klicali: žive! Avstrija! žive! cesar avstrijski! žive! hiša habsburška in žive! avstrijski Trst! Da si je »Mattinov« poetični poročevalec vso stvar prav debelo izmislil, je bridka resnica, ako se odračunijo vzkliki nekaterih Slovencev in razsvetljava na oknih neke pešice pristno avstrijskega prebivalstva Trsta. Res pa je, da se vsi oni javni krogi, ki bi morali že s stališča avstrijskega zaslužka kazati drugačo barvo v mišljenji, niso kar nič brigali za vso slavnost. Njihova okna so bila tamna in na njihovih hišah ni plapolala ni sinoči ni danes nijedna zastava! Resnica je nadalje tudi, da se je v trenutku, ko je igrala na glavnem trgu vojaška godba avstrijsko himno, čul pisk in tulenje od strani najete sodrge; resnica je tudi, da se tržaški magistrat, kakor občinska oblast avstrijskega mesta, ki ob enem pobira avstrijski davek, ni najmanje brigal za to, da bi pokazal svoj dinastični čut na katerikoli način. Res, da se je vršila zvečer baklada raznih društev, a ta društva so bila v veliki večini sestavljena iz samih Slovencev, italijanski Trst pa je ostal miren, molčal je demonstrativno! In kaj vse to pove? Nič družega, nego da se pripravlja »druga jadranska kraljica« kakor imenuje frazasto-zlobni »Mattino« Trst, da

zasede svoj prestol v — vrsti italijanskih »kraljic«. Več besedi je nepotrebno, da izgubimo o tej stvari, ker prepričani in poučeni smo v namerah tržaške čre tako, da moremo vzkliti le to jedino: ako je Avstriji ležeče na tem, da prepreči prav v kratkem času že v Trstu najresnejših dogodkov, naj prej ko prej seže v to strupeno gadje gnezdo z žarečim orodjem in izžge ono nevarno gnjilobo, ki je legla na avstrijstvo Trsta.

(Med porotniki) za mariborsko okrožno sodišče je večina nemškega mišljenja, a nekaj je trdih Nemcev, ki niso zmožni slovenskega jezika. In vendar pridejo pred sodišče tudi taki Slovenci, ki besede nemške ne znajo.

(Živ človek okamenel.) Okameneli človek je medicinski čudež, katerega so si ogledali že imenitni možje. Tajni svetnik prof. Virchow ga je že pred štirimi leti predstavil berlinski medicinski družbi ter pri tej priliki dalj časa predaval o tej redki bolezni. Okameneli človek je sedaj 33 let stari Albert Schwarz iz Rumunije. Obolelost se je pričela brez kakega vidnega vzroka, ko je bil star 19 let, in v treh letih mu je okamenela desna stran, potem se vršilo taisto na levi strani. Osem let sem se pa bolezen več ne širi. Obraz je ostal skoro povsem zdrav, toda čeljusti so trdno okamenele, tako da se usta sploh ne morejo odpreti. Schwarz si je pa sam pomogel, da more jesti; iztrgal si je namreč na straneh v gornji in dolnji čeljusti zobe, in tako more skozi odprtino jemati živež v sé, tekočine pa požira po dolgi sesalki. Ob roki se čutijo dolge, kamene letve, ki obdajejo neločljivo kosti. To so namreč okamenele mišice, le členek in prsti so ostali prosti. Na nogah je prizanesla bolezen le levemu bedrovemu členku in desnemu kolenu, sicer se pa čutijo tudi tukaj povsod gručice in palice, in Schwarz se more le po bergljah težavno premikati dalje. Tilnik je popolnoma otrpnel. Obžalovanja vredni mož prenaša svojo usodo povsem mirno.

Društva.

(Slovensko zidarsko in tesarsko društvo) priredi v nedeljo, dne 4. septembra t. l. veliko narodno slavnost z razvitjem krasne svoje zastave. Navedeno društvo ustanovilo se je lanskega leta z namenom, združiti slovenske stavbinske delavce pod narodni prapor ter iste izobraževati v strokovnem risanju in petju. Ta smoter doseči trdil se je društveni odbor pošteno in je ponosen na dosedanje vspehe. Če si je društvo omislilo svojo zastavo, zgodilo se je z namenom, pomnožiti tem načinom število članov in si pridobiti ugled slovenskega občinstva. Vse to je združeno z gmotnimi sredstvi, katerih mlada družba ne zmaguje in je nakazana na poznato narodno požrtvovalnost Slovencev. Slovenski stavbinski delavci vabijo torej Vaše blagorodje k udeležbi blagoslovljenja zastave, kateri kumuje preblagorodna gospa Marija Perdanova, soproga trgovske in obrtniške zbornice predsednika itd., in ki se vrši dne 4. septembra ob 11. uri popoldne pred Sv. Petra cerkvijo, potem pa na skupni obed, ob 1. uri popoldne, ki bode na Ferlincovem vrtu, ter na veliki vrtni koncert, vršeč se pri Koslerju ob 4. uri popoldne. V gotovi nadi, da se Vaše blagorodje blagohotno odzove uljudnemu povabilu in se morda udeleži tudi slavnostnega zabijanja žrebčev v zastavin drog, kateri žrebčelj po naročilu preskrbi podpisani odbor, pričakuje v najkrajšem času blagohotnega pritrdilnega odgovora ter beleži odličnim spoštovanjem Vašemu preblagorodju udano Slovensko zidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani, dne 7. vel. srpana 1898. — Mijo Srakar, predsednik. Frančišek Makorati, podpredsednik. J. Steiner, tajnik.

Gospodarska organizacija.

Hranilnica in posojilnica v Srednjivasi imela je v mesecu jul. prejemkov . . . gld. 11.231-07 izdatkov . . . » 10.321-15

toraj denarnega prometa . . . gld. 21.552-08 Hranilnih vlog se je vložilo gld. 1650-42, vzdignilo gld. 1519-84 in je stanje gl. 64.406-74.

Posojil se je dalo gld. 8695-—, vrnilo pa gld. 1390-60 in je stanje gl. 47.026-92

Naloženega denarja ima posojilnica in hranilnica gl. 17.022-18.

Članov pa 271.

Posojilnica in hran. v Domžalah imela je v mesecu juliju prejemkov . . . gld. 3.109-07 in izdatkov . . . » 2.645-28

toraj denarnega prometa . . . gld. 5.754-35 Hranilnih vlog se je vložilo gl. 1113-44, vzdignilo pa 170 —

Posojil se je dalo gold. 420.—, vrnilo pa gld. 450.—
Članov ima posojilnica 74.

Telefonska in brzojavna poročila.

Konjice, 18. avgusta. *) Učiteljsko društvo za konjiški okraj je imelo povodom cesarjevega rojstnega dne danes v Konjicah slavnostni zbor z govori in petjem. Kot posebno znamenje svoje neomejene udanosti in neomajljive zvestobe odposlalo je brzojavko do prestola Njih apostolskega Veličanstva.

Dunaj, 18. avgusta. Slovesne sv. maše pri sv. Štefanu so se udeležili cesarjev višji dvornik Montenuovo, grof Goluchovski, grof Thun z vsemi ministri, cesarski namestnik, deželni maršal, policijski načelnik, župan z mnogimi občinskimi svetniki, mnogo višjih uradnikov, rektorji višjih šol, srbski kralj s pribočnikom. Sv. mašo je daroval kardinal Gruscha.

Linz, 19. avgusta. „Linzer Volksblatt“ z veseljem pozdravlja novico, da se septembra meseca zopet skliče državni zbor in sicer zato, da ima večina zopet priliko pokazati svojo solidarnost. To pa je potrebno, da se razoroži zahrbtna agitacija, katera se razvija za centralistiško-liberalno vlado. Postopanje ogerske vlade v nagodbenem vprašanju nasproti grofu Thunu bi bilo popolno brez podlage, ako bi Banffy ne bil v dogovoru s centralistiško-liberalnimi državniki, ki naj prevzamejo za Thunom vladno krmilo. Proti takim nakanam mora državnozborna večina najodločnejši protestovati, ker tako vlado treba na vsak način zabraniti v Avstriji.

Budimpešta, 18. avgusta. Vsi listi proslavljajo cesarjev rojstveni dan. Na vseh javnih, konzularnih in mnogih zasebnih poslopih vihrajo zastave, v vseh cerkvah so bile slovesne božje službe, opoldne sta bila slovesna obeda pri ministerskem predsedniku baronu Banffyju in kornem poveljniku princu Lobkovicu.

Krakov, 18. avgusta. Že nekaj dni se tukaj posvetujejo avstrijski in ruski zastopniki o uravnavi Visle.

Cetinje, 17. avgusta. Povodom rojstvenega dne avstrijskega cesarja je knez Nikola brzojavno čestital cesarju. Pri obedu je knez govoril nastopno napitnico: „Velika sosedna država praznuje danes rojstveni dan svojega ljubljene vladarja tem sijajnejše, ker se ta dan ponavlja ob 50letnici slavnega vladanja. Ta slavnost veselo odmeva tudi pri nas. Srečen sem, da v vaši sredi v pravi ljubezni in odkriti hvalečnosti do prevzvišenega vladarja izpraznim kozarec na njegovo zdravje. Naj živi Nj. Veličanstvo, cesar in kralj Franc Jožef I.“ Godba zaigra cesarsko pesem.

Sofija, 18. avgusta. Povodom rojstvenega dne cesarja Franc Jožefa je bila v katoliški cerkvi božja služba z zahvalno pesmijo; navzoči so bili avstrijski zastopnik in vsi bolgarski ministri.

Pariz, 18. avgusta. Vojni minister Cavaignac je v zbornici naznanil, da so Ester-

hazyja postavili pred vojaško častno sodišče, katero sestavi vojaška oblast v Parizu.

Pariz, 18. avgusta. Kakor „Figaro“ poroča, gre del sredozemskega brodovja proti Mali Aziji.

Carigrad, 19. avgusta. Sultan je brzojavno najprisrčnejše čestital avstrijskemu cesarju povodom njegovega rojstnega dne.

Berolin, 18. avgusta. Iz Hongkonga se poroča, da se je na ladiji „Cesarica Avgusta“ pripeljal španjski general Augusti, ki odpo- tuje v Španijo. Ladija se je vrnila proti Manili.

Madrid, 18. avgusta. „Fabra“ z ozir- rom na ameriško izzivanje naglašja, da me- šana komisija ne bode Američanom dovolila nadzorstva na Filipinih.

Washington, 19. avgusta. Vlada na- merava omisliti si 15 novih vojnih ladij.

Newyork, 18. avgusta. Iz Manile se poroča, da je divizijski general Fauden iz- ročil mesto s pogojem, da Amerikani bra- nijo Špance proti vstašem. Vsi Španci so odložili orožje, le na severni strani starega mesta so vojaki z orožjem ostali v rovih proti vstašem. Špancev je bilo mrtvih 150, ranjenih 300.

Umrli mes:

16. avgusta. Stanko Pagon, mizarja sin, 4 mesece, Stari trg 5, tabes meserica. — Mihael Haselmayer, prisiljenec, 21 let, Rimska cesta 7, se je obesil.

17. avgusta. Jožef Tomazin, umir. paznik, 53 let, Žabjak št. 7, jetika.

V bolnišnici:

11. avgusta. Karol Jeločnik, krojača sin, 2 leti, eczema acut.

15. avgusta. Jožef Hönigman, gostac, 64 let, enteritis catarrhalis chron. — Jakob Nagode, krojač, 92 let, plućnica. — Anton Mohar, delavec, 43 let, jetika.

16. avgusta. Ivan Kozina, črevljar, 36 let.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m.

Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tempera- tura po Celziju	Vetrovi	Nauč.	Padavina v 24. urah v mm.
18. 9. zvečer	738,1	20,1	sl. jug	jasno	
19. 7. jutraj	739,2	15,0	brezv.	megla	0,0
2. popol.	738,8	28,1	sr. vzh.	jasno	

Srednja včerašnja temperatura 20,4°, za 1,8° nad normalen.

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporoča
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Stanarinske
knjizice
za stranke
z uradno potrjenimi
določbami hišnega
reda v slovenskem in
nemškem jeziku, z
razpredelbo za vpla-
čevanje stanarine, vo-
dovodne in mestne
doklade, dobé se ko-
mad po 15 kr., 10
komadov vkup 1 gld. v
Katol. Tiskarni
v Ljubljani.

Priložnostna darila!

Friderik Hoffmann,
urar, 338 26-8
na Dunajski cesti v Ljubljani,
priporoča svojo
zalogo vseh vrst
žepnih ur
v zlatu, srebru, tuli, jeklu in niklu,
ravno tako tudi
**nihalnih, stenskih
in budilnih ur**
in le dobre do najfinejše kakovosti po naj-
nižjih cenah.
Specijalitete in novosti žepnih, nihalnih, stenskih in
budilnih ur so vedno v zalogi.
Poprave se dobro in solidno izvršujejo.

Dunajska borza.

Dne 19. avgusta.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. 55 kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 » 40 »
Avstrijska zlata renta 4%	121 » 60 »
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	101 » 25 »
Ogerska zlata renta 4%	120 » 65 »
Ogerska kronska renta 4%, 200	98 » 60 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	908 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	360 » — »
London vista	120 » — »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 » 80 »
20 mark	11 » 74 »
20 frankov (napoleonor)	9 » 54 »
Italijanski bankovci	44 » 20 »
C. kr. cekini	4 » 63 »

Dne 18. avgusta.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	164 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	119 » 50 »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	192 » 50 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 » 40 »
Tisine srečke 4%, 100 gld.	139 » 75 »
Dunavske vravnave srečke 5%	129 » 75 »
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	109 » 60 »
Posojilo goriškega mesta	112 » — »
4% kranjsko deželno posojilo	98 » 50 »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 » 50 »
Prijetne obveznice državne železnice	225 » 75 »
» južne železnice 3%	181 » 25 »
» južne železnice 5%	127 » 20 »
» dolenskih železnic 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	203 gld. 25 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	165 » — »
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	19 » 50 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	26 » 50 »
Salmove srečke, 40 gld.	81 » — »
St. Genois srečke, 40 gld.	79 » 50 »
Waldsteinove srečke, 20 gld.	58 » — »
Ljubljanske srečke	23 » — »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	155 » 75 »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3397 » 50 »
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	445 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	77 » 25 »
Splošna avstrijska stavbinska družba	112 » 10 »
Montanska družba avstr. plan.	166 » — »
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	171 » — »
Papirnih rubljev 100	126 » 87 1/2 »

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri zrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako zrebanje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„M E R C U R“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.